

**Postanowienie z dnia 21 września 1995 r.
I PRN 37/95**

Związek Zawodowy Policjantów nie może być uznany za reprezentatywną organizację związkową w rozumieniu art. 241¹⁶ i art. 241¹⁷ k.p.

Przewodniczący SSN: Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Jerzy Kuźniar,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Iwony Kaszczyszyn, po rozpoznaniu w dniu 21 września 1995 r. sprawy z wniosku Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Policjantów z siedzibą w Warszawie przy uczestnictwie Komendanta Głównego Policji o stwierdzenie reprezentatywności organizacji związkowej na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 22 grudnia 1994 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie i oddalił wniosek.

U z a s a d n i e

Sąd Wojewódzki w Warszawie postanowieniem z dnia 2 grudnia 1994 r., [...], stwierdził, że Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Policjantów jest reprezentatywną ponadzakładową organizacją związkową dla policjantów, emerytów i rencistów MO oraz Policji w świetle art. 241¹⁷ § 1 pkt 2 k.p. Postanowienie to uprawomocniło się bez zaskarżenia.

Rewizję nadzwyczajną od niego wniósł Minister Sprawiedliwości, który zarzucił rażące naruszenie art. 240 § 1 pkt 1 w związku z art. 239 § 3 k.p. i w związku z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 ze zm.), a także w związku z art. 241¹⁷ § 1 pkt 2 k.p. Minister Sprawiedliwości wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku. Wywiódł w szczególności, że instytucja "reprezentatywnej organizacji związkowej" została powołana nowelą do kodeksu pracy w celu zawierania ponadzakładowych układów zbiorowych pracy. Kodeks pracy jako regulujący stosunki pracy nie może być, zdaniem skarżącego, stosowany do policyjnego stosunku służbowego. W tym stosunku w ogóle jest więc wyłączone zawieranie układów zbiorowych pracy. NSZZ Policjantów nie może zawierać takich układów, a jedynie ma prawo wyrażania opinii o projektach uregulowań dotyczących warunków służby. Minister Sprawiedliwości także podniósł, że zgodnie z art. 241¹⁶ § 1 k.p. reprezentatywna organizacja związkowa działa jedynie wówczas, gdy pracowników, dla których ma być zawarty układ ponadzakładowy reprezentuje więcej niż jedna organizacja związkowa. Tymczasem NSZZ Policjantów jest jedynym związkiem zawodowym reprezentującym policjantów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Utrwalony jest pogląd, że stosunek prawny na podstawie którego funkcjonariusze policji pełnią służbę, nie jest stosunkiem pracy. Jest to szczególny stosunek

służbowy o charakterze administracyjnoprawnym. W tym zakresie można powołać w szczególności postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 1984 r., I PR 93/84 (OSNCP 1985 z. 5-6 poz. 73), według którego załatwienie spraw o roszczenia funkcjonariuszy MO przysługujące na podstawie przepisów ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o służbie funkcjonariuszy MO (jednolity tekst: Dz. U. z 1973 r., Nr 23, poz. 136 ze zm.) należało do kompetencji organów służbowych (zwierzchnich) tych funkcjonariuszy, a nie do sądów powszechnych lub organów rozpatrujących sprawy o roszczenia pracownicze ze stosunku pracy. Pogląd ten został wyprowadzony z regulacji dotyczących wykonywania służby, zgodnie z którymi osoby pełniące służbę w MO nie są pracownikami, lecz funkcjonariuszami. Nasilenie pierwiastków władczych w stosunkach służbowych jest tak wielkie, że regulacje z zakresu prawa pracy są mniej przydatne od regulacji administracyjnoprawnych. Dlatego też stosunki służbowe funkcjonariuszy MO mają charakter administracyjnoprawny. Ten pogląd jest przyjmowany w najnowszym orzecznictwie uwzględniającym aktualne uregulowania prawne. Można wskazać w tym zakresie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 1991 r., I PRN 39/91 (OSP 1992 z. 5 poz. 118), zgodnie z którym funkcjonariusz Policji może dochodzić roszczeń majątkowych ze stosunku służbowego przed wyższym przełożonym w drodze administracyjnoprawnej. Takie same rozstrzygnięcia wynikają z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1991 r., I PZP 60/91 (OSNCP 1992 z. 7-8 poz. 123) czy uchwały z dnia 18 grudnia 1992 r., III AZP 27/92 (OSNCP 1993 z. 9 poz. 141). Identyczna jest linia orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego. W szczególności w wyroku z dnia 5 czerwca 1991 r., II SA 35/91 (ONSA 1991 z. 3, poz. 64, OSP 1992 z. 1, poz. 25 z gl. J. Łętowskiego) Sąd ten stwierdził, że stosunki służbowe zatrudnionych na podstawie mianowania funkcjonariuszy Policji nie są stosunkami pracy w rozumieniu art. 2 kodeksu pracy. W konsekwencji do stosunków tych przepisy kodeksu pracy mogą mieć zastosowanie tylko w zakresie wyraźnie określonym w przepisach regulujących te stosunki służbowe.

Podzielając tę wykładnię należy stwierdzić, że skoro stosunki służbowe funkcjonariuszy Policji nie są stosunkami pracy, to co do zasady nie stosuje się do nich przepisów kodeksu pracy, a w tym także przepisów dotyczących zawierania układów zbiorowych pracy, w tym również art. 241¹⁶ i art. 241¹⁷ tego kodeksu, dotyczących stwierdzania reprezentatywności związków zawodowych i zawierania przez takie związki układów zbiorowych pracy. Podkreślenia w tym zakresie wymaga przede wszystkim to, że zgodnie z art. 241¹⁶ § 1 k.p. jeżeli pracowników, dla których ma być zawarty układ ponadzakładowy, reprezentuje więcej niż jedna organizacja związkowa, rokowania w celu zawarcia układu prowadzi ich wspólna reprezentacja lub działające wspólnie poszczególne organizacje związkowe. Jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zgłoszenia inicjatywy zawarcia układu ponadzakładowego organizacje związkowe nie przystąpią do rokowań w tym trybie, do prowadzenia rokowań w celu zawarcia tego układu są uprawnione organizacje związkowe reprezentatywne w rozumieniu przepisów art. 241¹⁷. Wynika z tego w sposób niewątpliwy, że ponadzakładowy układ zbiorowy może być zawarty "dla pracowników". Nie można więc zawrzeć takiego układu dla funkcjonariuszy Policji, którzy pracownikami nie są. Podstawy umożliwiającej zawarcie układu zbiorowego pracy dla funkcjonariuszy Policji nie ma też w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 ze zm.). Według przepisu art. 129 tej ustawy związek zawodowy policjantów może jedynie opiniować projekty uregulowań Ministra

Spraw Wewnętrznych dotyczące spraw wymienionych w tym przepisie.

Stwierdzenie przez Sąd Wojewódzki w Warszawie reprezentatywności ponadzakładowej organizacji związkowej służy umożliwieniu zawarcia jej ponadzakładowego układu zbiorowego. Stwierdzenie to jest więc bezprzedmiotowe, a przez to niedopuszczalne wobec związku zawodowego, który w ogóle nie może zawrzeć takiego układu zbiorowego.

Słusznie także w rewizji nadzwyczajnej podnosi Minister Sprawiedliwości, że zgodnie z art. 241¹⁶ § 1 k.p. reprezentatywna organizacja związkowa działa wówczas, gdy pracowników, dla których ma być zawarty układ ponadzakładowy reprezentuje więcej niż jedna organizacja związkowa. Tymczasem NSZZ Policjantów jest jedynym związkiem zawodowym reprezentującym policjantów (art. 67 ust. 2 cyt. ustawy o Policji).

Biorąc pod rozwagę wszystkie powyższe okoliczności, należało stwierdzić, że zaskarżone postanowienie zapadło z rażącym naruszeniem wskazanych przepisów. Skutkuje to uwzględnienie rewizji nadzwyczajnej na podstawie art. 422 § 1 k.p.c. i oddalenie wniosku.

=====